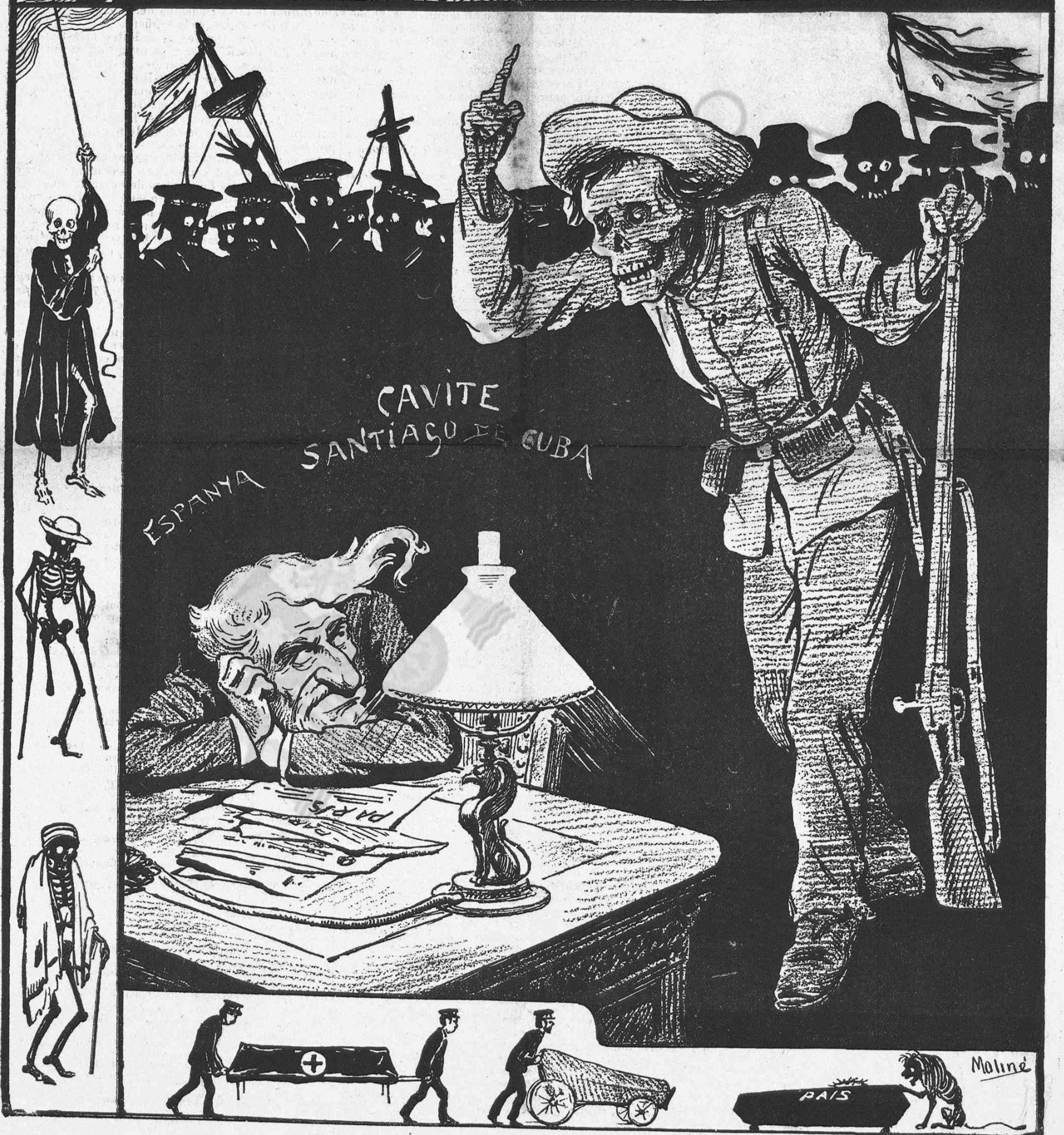

0138

LA CAMPANA DE GRACIA

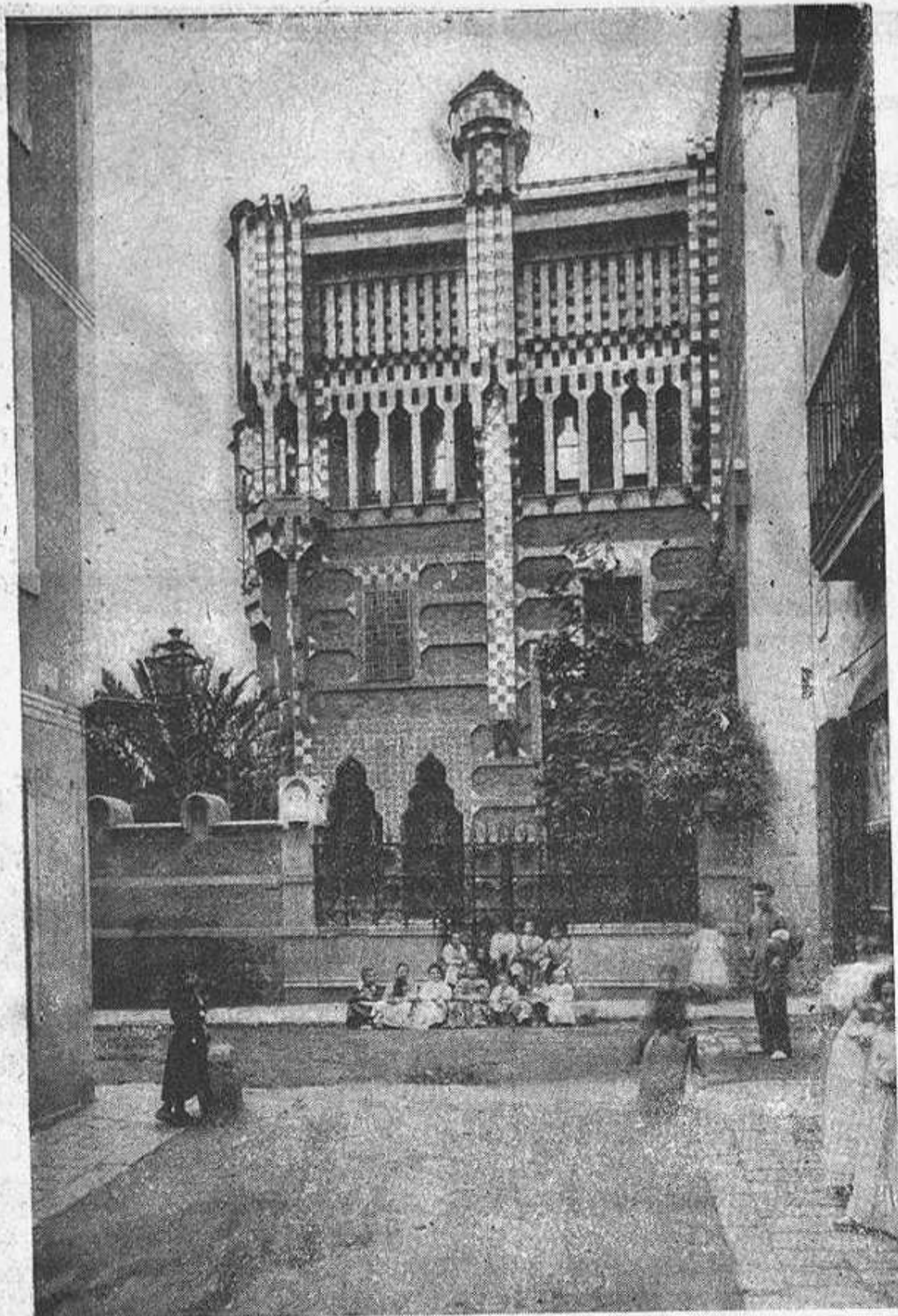

La veu dels sacrificats: —¡Ha arribat la teva hora!

(Dibuix de M. Moine.)

Moine

1.229

La casa del Misteri de Gracia.

(Vegis l' article de la pág. 7.)

MORTS INSEPULTS

A diada dels Morts a Madrid va anticiparse de mes de una setmana.

Y ara 'ls explicaré, si 'm prestant atenció, 'l com, el perquè y de quina manera 's va realisar aquest succeés tan extraordinari, en virtut del qual no sols se va anticipar de més de una setmana la diada dels Morts, sino també la gran *Castanyada* de Totsants.

Vels'hi aquí que un periódich titulat *El Nacional* que a Madrid se publica, un dia va pegar ensumada sentint una pudó que tapava 'ls esperits y feya caure d'esquena.

Provenia la peste del cantó de Cádiz, bressol en días mes felissos de la llibertat espanyola, y avuy l'it abarraganat ahont se revolcan els vicis mes monstruosos... alló que diu la Biblia de Sodoma y de Gomoria: no se si m'entenén. Bé 's coneix prou que a copia de progressos conservadors y fusionistas hem retrogradat fins als temps abominables propis sols de las més desenfundadas decadencias.

Sort que a Cádiz hi havia una autoritat molt gelosa: un governador model; l'última y la mes perfecta creació del caciquisme; una especie de *ribot* que per tot ahont passava 'n treya no encenalls, com els altres ribots, sino grossas estellas!...

Y resultá que a Cádiz se jugava... pero, válgam Deu ahont no se juga? Y resultá que 'ls jugadors de Cádiz satisfeyan una especie de contribució mensual, a fi de que qui devia perseguirlos s'abstingués de ferho... lo qual, ben mirat, es un medi com un altre qualsevol de acabar ab el joch, porque si a copia de pagar la contribució 'ls jugadors acababan per quedar-se sense diners, está clar que al últim no jugarán.

Y resultá ademés que a Cádiz, com a todas las provincias, la prostitució estava admirablement reglamentada, pagant també un tribut, que res té que veure ab el tribut de las cent donzellas. Pero com siga que a las pobras vestals no 'ls hi sortian els comptes, y las mes de las vegadas no feyan prou per llenya per mantenir encesa la pira dels sacrificis, s'averiguá que aixó era degut a que alguns individus del sexo contrari, de *trascantó*, 'ls hi estaban fent una competencia desesperada.

¿Qué havia de fer l'autoritat davant de un abús que venia a disminuir els sanejats emoluments de la secció de higiene? Senzillament: lo mes práctic, y sobre tot lo mes productiu: matricularlos. Tot avants que deixar perdre aquest nou ram de una industria molt productiva, que venia a revelar la existencia de una gran riquesa *Ocul-ta*.

Y 'ls *filomenos* varen obtenir cartilla al igual que las *filomenas*.

Aixó es lo que va descobrir *El Nacional* y aixó es lo que va fer públich, armant-se desde 'ls primers moments una saragata de cent mil dimonis.

El cas no era per menos. El desde avuy célebre governador de Cádiz, no era un funcionari públich qual-sevol de aquells que neixen y creixen pels seus propis mérits. Cert que de aquests avuy no se 'n contan gaires. Els mes deuenh els seus càrrechs a favors de l'amistat y encare mes al parentiu ab algún dels personatjes de l'olla. Y 'l governador de Cádiz es parent de 'n Maura, y en Maura es cunyat de 'n Gamazo y en Gamazo era ministre de 'n Sagasta... Y en Sagasta al enterarse de la ocurrencia no sabia si riure ó plorar, porque mirada la cosa pel davant presentava un carís especial y mirada pel *darrera* oferia un aspecte molt distint.

La gresca anava creixent, quan a lo millor, la censura militar, vetllant sens dupte per la moral pública, va tatxar de cop y volta un dels articles de *El Nacional*, dihent:

—Vaja, prou xivarri. No estich per mes *meticulositats* de aquesta especie.

—¿Cóm s'entén!—cridá en Gamazo fet un drach de professor de Corpus. Al parent del meu cunyat no se 'l deixa aixís sense defensa, quan un periódich l'insulta. ¿Ho teniu entés? Y aixó no pot quedar aixís mal tingui de costarme la cartera.

Y per la seva part el director de *El Nacional*, que per ser diputat a Cortes se considera investit de la inviolabilitat parlamentaria, exclamá:—Ara veuréu com jo no tinch res d'esteta: 'ls diputats som *inviolables*.

Y sense encomenarse a Deu ni a Sant Antoni, patró de las reliscadas periodísticas, no podent publicar en lo seu periódich l'article tatxat per la censura, 'l doná a llum imprés en una fulla extraordinaria, que 's vengué pels carrers de Madrid, arrebatantla 'l públich de las mans dels venedors.

A las pocas horas ja 'm tenen el diputat a la cangrí. Y aquí comensa a suar a fil, el tupé de D. Práxedes.

Per una part el president del Congrés se li presenta, sortint a la defensa del diputat prés y exigint la seva llibertat immediata en virtut del precepte constitucional que consagra la seva inviolabilitat.

—Bueno, que 'l posin al carrer!—diu D. Práxedes que no vol bromas ab el president del Congrés.

—Ah!... Ell al carrer? ¿Y donchs la meua autoritat com queda?—exclama 'l capít general de Madrid.—Nada, aquí tenuí la méua dimissió.

—Y está clar—exclama 'l ministre de la Guerra, acabantseli la *corretja*—¿heu posat en llibertat a un periódich que s'ha buriat de la censura? Donchs aquí va també la meua dimissió.

—Pero, amich méu—li observava D. Práxedes—tingui en compte que la llei 'l ampara.

—Ves, a mí que m'explica de lleys! Fa qui sab lo temps qu'estém faltant a totas; y ara, precisament hem de tenir aquests escrupuls? Nada, nada, donguim per dimitit.

—Bueno, home, bueno: no s'enfadi. Ja ho enraonaré ab mes calma. Ves qué dirán las nacions extrangeras quan s'enterin de aquest bullit. Tot justament ara que de París venen tan bonas noticias...

Y amoixantlo y fentli no sé quinas promesas de que l'assumpto 's consultará y de qu' en lo successiu ja anirán las cosas de altra manera, va lograr de moment aguantar aquest cercol de la desballestada bota; pero aixó sí, sense treure'n las mans, porque si arriba a separarlas, se li esmuny.

Pero mentres tant se 'n hi anava el cercol mestre, 'l que ho aguantava tot: en Gamazo.

Tirant un pilot de llot sobre 'ls vicis que a Madrid campejan—perque no puga dir-se que únicament era a Cádiz ahont prosperavan—en Gamazo ha fugit ruidosamente del camp sagastí.

Ab D. Práxedes no hi vol res, ni 'l pa del pressupost. S'han acabat todas las consideracions. Diu que vol fer foch nou. Cap dels seus 'l abandonan. Diputats y senadors s'ofereixen a secundarlo. Y tots els funcionaris públics colocats per la seva influencia, fan lo que h'a fet ell, presentar en massa la dimissió dels seus càrrechs.

Poden haverli desmanegat el *ribot*; pero no es possible negar que fa molta feyna.

Ha donat a la fusió 'l cop de gracia: l'últim catxetasso. Si D. Práxedes tractés ara de assegurar la seva vida ministerial, no trobaria companyia de seguros que li fiés deu céntims. Está ben llest.

Y tot, tot ha vingut a causa dels estetas, dels *filomenos* de Cádiz! ¿Quí s'ho havia de pensar!...

Y no obstant, considerantho bé trobarém que no ha

passat mes ni menos que lo que lógicament havia de succehir. La corrupció, la immoralitat, la desaprensó, la barra erigida en sistema; el caciquisme desenfundat, el nepotisme a l'ordre del dia, els vicis tots cebantse en los organismes del Estat, fins a produhir la mes repugnant de las podriduras, havían d'engendrar un fet, qu' es l'últim terme de la degradació. Faltava sols una gota de pus pera fer desbordar la gibrelleta... no ja la copa: y la gibrelleta asquerosa y prudenta s'ha ves-sat, y avuy tothom, tapanse 'l nas, exclama:

—Per pietat, trayeunos del davant aquesta peste.

Pero al mateix temps que sent tothom un invencible moviment de fástich una reflexió justa y fundada s'arrapa al esperit dels espanyols, cayent com una massa sobre 'l cap dels governants, y en especial sobre 'l de D. Práxedes. Lo qu' es aquesta vegada no hi ha tupé, per espés que sigui, que puga servirli de cuixi per amortiguar la forsa tremenda del cop.

La reflexió del país es la següent:

—Es a dir, que cap de las infinitas catástrofes qu'hem vingut sutrint en aquests últims mesos; ni 'ls desastres de Cavite y de Santiago, ni la rendició de Manila, ni l'ocupació de Puerto-Rico, ni la demostració flagrant y dolorosa de la impotencia y de la torpesa del govern a despit dels inmensos sacrificis realisats pel poble; ni l'evaporació sense fruit de milers de milions; ni l'humillació emanada de tenir que firmar un protocol que 'ns entrega vensuts y desarmats a mercé de un enemich ávit de cebarse en los últims restos de la nostra pobresa, despullantnos fredament de diners y de colonias: es a dir que res de tot aixó que havia de bastar per ensorrar no a un sino a mil governs, a vosaltres vos ha conmogut lo mes mínim, ni ha perturbat un moment las vostras digestions, y ara, per una qüestió bruta, asquerosa, ignoble, vos trobeu perduts, esmicolats, descompostos, atontats, estaburnits, ferits de mort?...

Aixís es, y per ser aixís, no pot negarse. Una vegada mes se compleix el proverbi llatí: «*Talis vita, finis ita*» que traduht al catalá vol dir: «Tal com visquereu, tenui de morir.»

Y ja no es una tomba oberta la que 's disposa a rebre 'ls seus restos, sino la claveguera. Y no 'ls hi portarán pas ab carruatje fúnebre, com se fá fins ab els morts mes pobres: per abocals'hi n'hi ha prou ab una bona escombra.

P. K.

CONFIDENCIAS MACABRAS

Alsant ab feyna la pesanta llosa de un soberch panteó de marbre blanch, deixa una calavera al punt de mitja nit el seu fossar, y escorrentse pels ferros de una reixa se 'n va a donar un passeig fora el Camp Sant.

Espolsantse de sobre el llim de terra que mitj cubreix sos ossos esquerdat, un' altre calavera s' alsa del clot ahont jau, y saltant ben lleugé una paret baixa també a dá el vol fora el Camp Sant se 'n va.

Se troban, se saludan y al poch rato sobre un marge sentats la conversa següent varen sostindre: —¡Ja ho veus, va dir un d'ells, tots dos iguals! Tots dos un manyoch d' ossos y una cara sempre ab igual ganyota repugnant, y, qui sab si en la vida ens separavan abismes d'injusticias socials! —Ben aviat ho sabrem si ab la franquesa ab que jo 't parlaré tú 'm vols parlar. —La vritat et prometo.

—Donchs comenso. —T' escolto ab atenció: pots comensar. —Fill únic de un negrer, sas millonadas vaig heredar quan sols contava onze anys. Als quinze ja tenia tots els vicis, y quan vaig esse a la major edat ma fortuna, de sobras empenyada, va anarsen a rodar.

Ma joventut va ser, donchs, tan felissa que no recordo d' ella ni un pesar. Donas, techs y xampanyas la van fé alegre; tenint de sobras rals em van somriure sempre els amors fácils, y en beure y en menjar a todas horas satisfacer podia els capritjos més cars y més extranyos. ¿Y tú?

—Fins als dinou pagés vaig ésser y vaig patir moltas vegadas fam. —Tronat y sense ofici, en la política vaig trobar la manera de surar. Com que no coneixia la vergonya tots els partits m' eran del tot iguals, y aquell que 'm va donar millor tallada aquell vaig defensar. Vaig poguer ab mas manyas pescá a Cuba un destino important, y als quatre anys d' ocupar aquell destino a Espanya vaig tornar rich com avants... ¿Y tú?

—Soldat, a Cuba van portarme tornant ab tres feridas als cinch anys.

DESFILE FÚNEBRE

Municipals, quatres, Cubas, Fransas... lo seu fi es segú.

—Dispensi: no 'm creya que aquí baix també mirés aquestas cosas.
 —Donchs s' equivoca... Jo sempre seré jo. Continuém. De-yanu...
 —Que 'ls nort-americanos s' han ficat en nosaltres, que 'ns hem barallat y qu' hem sortit de l' agarrada descalabrats per una pila de dia.
 —¡Es impossible!
 —¿Impossible? Ja li dirán de protocols. Vaji á Cádiz un día que arribi un vapor ab repatriats y sabrá lo qu' es bo.
 —Pero ¿y l' esquadra? ¿Qué han fet els nostres barcos?
 —Enfonzarse davant de Santiago de Cuba... y bona nit viola.
 —¿L' esquadra enfonzada? ¿El Colón, el Vizcaya, l' Oquendo, l' Maria Teresa, aquells acorassats tan hermosos, tan formidables, tan resistentes?
 —¿Resistentes? ¿formidables?... ¡Cá!... Ara 's diu que...
 (Interrupció).
 —Segueixi: ¿qué es lo que 's diu?
 —No puch: me tallarian la comunicació.
 —¿Qui?
 —El representant de l' autoritat.
 —¿Aixis están? ¿Censura telefónica?
 —Telefónica, telegráfica, tipográfica... Deu ó dotze censuras; cregui que dona gust.
 —Es dir qu' hem perdut Cuba y Puerto-Rico. Sent aixis ara no més ens deuen quedar las Filipinas...
 —Ja veurá: quedar, quedar... Si un escura-butxacas li pren á vosté 'l rellotje y fuig ¿li queda 'l rellotje?
 —Naturalment que nó: pero tinch el dret d' empaytarlo y cridar y veure si puch tornar á recuperar la prenda.
 —¿Y si 'l lladro corra més que vosté, ó si en lloch de posarse ell á corre encare li planta cara y 'l desafia?
 —Caramba, tant dirá! Pero á Filipinas hi tenim una esquadra regular, que no s' estarà segurament ab las mans plegadas.
 —¡Pobreta! No plegadas: cremadas, rompudas, reventadas. La esquadra de Filipinas jan als fons de la bahia de Cavite.
 —¿La esquadra de 'n Montojo?... ¿La que...
 (Nova interrupció).
 —¿Veu? No se 'n pot parlar d' aquest assumpto.
 —Si que donchs han fet lo que se 'n diu un pa com unas hostias! Cuba perduda, Puerto-Rico perdut, las Filipinas...
 —La sort d' aquéstas la decidirá la comissió de la pau. Una comissió hispano-yanki que s' ha reunit á París pera tractar d' aquestas qüestions.
 —¿S' ha reunit ja? ¿Y qué ha fet per ara?
 —Escoltar las exigencias americanas y...
 (Un' altra interrupció).
 —¿Y qué?
 —Y...

Quan l' hora tremenda arribi, no s' escaparà ningú.

—De nou ben rich y ab fors més senderi els pesos vaig deixar ben colocats, y tallant redolins y els interessos de préstams fets al cent per cent cada any vaig donarme una vida regalada fugint del vici lleig de treballar.
 Llavors vaig ferme fé un hotel magnífich vivint ab las majors comoditats... ¿Y tú?

—Dos anys manobra y vuyt paleta vaig dormi arreu deu anys sobre un mal jas.
 —Ja pots contar quin luxu havia desplegat en mon palau. Alfombras, cortinatjes, y domassos eran tots fina seda ab richs brodats, y jo estrenant vestits cada senmana, lluhint gabán de pells y sempre ab clach... ¿Y tú?

—No sé quants anys vaig teixir seda y anava despullat.
 —Per fi, com á tothom la darrera hora per mí volgué arribar y, noy, si haguessis vist quin bon enterro! ¡Quants y quants capellans, y músicas, y oficis dels més grossos, fastuosos funerals, articles necrológichs en la premsa y un panteón sumptuós, piramidal, per guardá aquéstos despojos preciados com diu un rétol d' or que hi van posar. Fins la mort fou per mí un apoteosis... ¿Y tú?

—Cansat de farsas irritants vaig protestar, potsé ab massa violencia, y 'm varen fusellar!

JEPH DE JESPU:

D' ULTRATOMBA

(PER TELÉFONO)

RINCH!.. drinch!.. Comunicació ab el senyor Morlesin. ¿Hi es?
 —Si; soch jo: digui. ¿Qui es vosté?
 —En Cánovas.
 —Caramba! ¿Qué tal? ¿Cóm está?
 —Mort com sempre, pero una mica més reposat que quan era viu. Escolti ¿qué hi ha de la nova estàtua? ¿Está ja aixecada?

—¡Ay, no senyor! Las circunstancias no son gayre propicias per aixecar estàtuas. La gent més aviat pensa en derribar las que hi ha.

—¿Tan malament van las cosas?
 —Tot lo malament que pugui imaginarse... y una mica més.
 —¿Está acabada al menos la guerra de Cuba?
 —¿La guerra? Tot está acabat; la guerra, Cuba, nosaltres, lo lleó espanyol, els néts de Pelayo...
 —¡No m' alarmi! ¿Qué ha succehit alguna cosa molt tremenda?

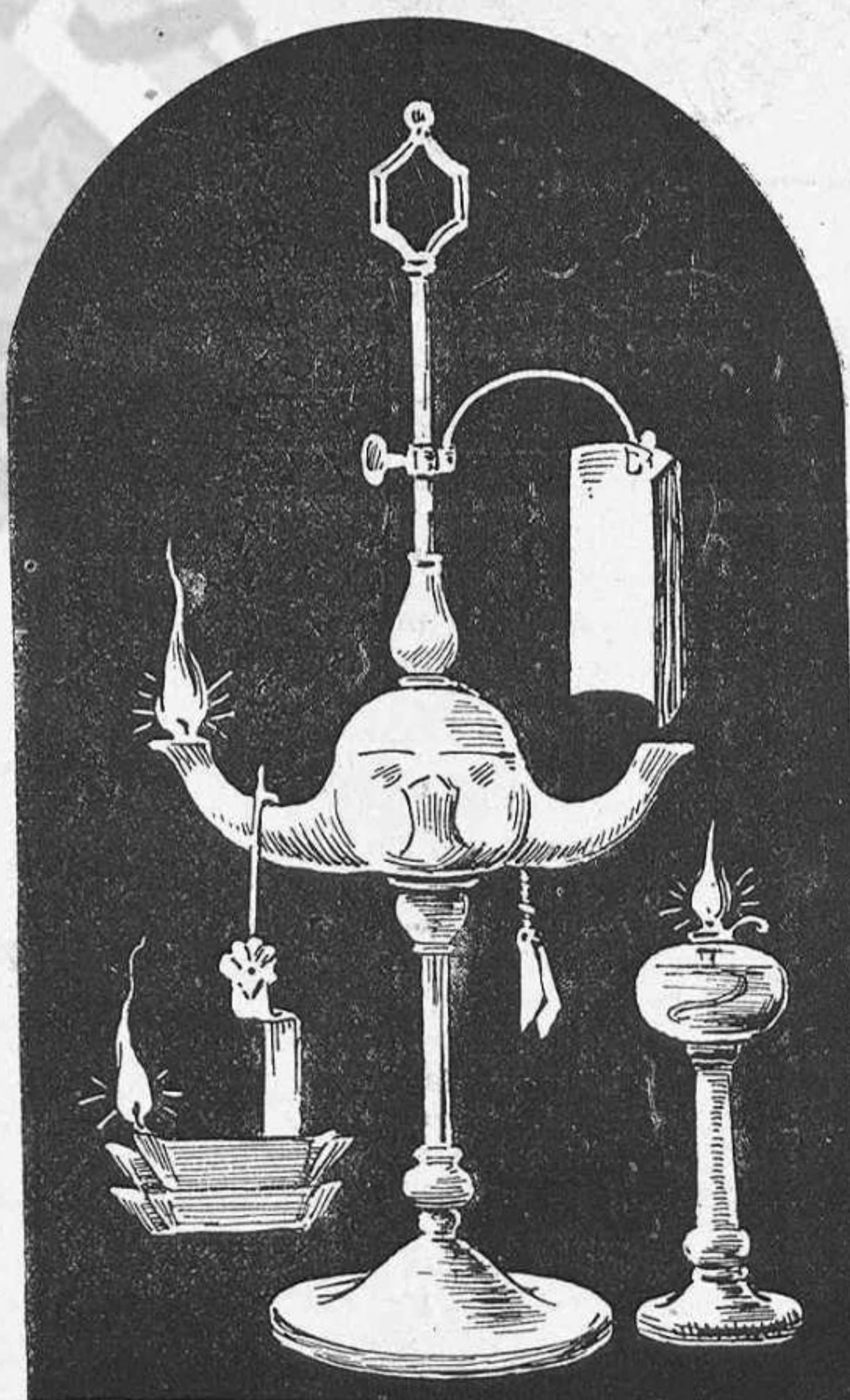
—Si senyor. ¿Sab quan s' enfonza una casa y sorprén á tots els vehins dormint y 'ls aplasta com una coca? Aixó es lo que 'ns ha passat á nosaltres.

—¿Es dir que Cuba... ja no es espanyola?
 —Ni Cuba, ni Puerto-Rico, ni casi la Puerta del Sol.
 —¿Hasta Puerto-Rico hem perdut? ¿Cóm dimontri ha sigut aixó?

—Pues de la manera més senzilla. Van anarhi 'ls nort-americanos, van desembarcar...
 —Esperis, esperis. ¿Qué diu dels nort-americanos? ¿Qué s' hi han ficat per ventura?

—Per ventura, no; per desgracia deu volguer dir.
 —Morlesin... á mí no se 'm repta. Recordi sempre 'l respecte que 's deu als superiors.

MORTS QUE TORNAN

Quan la huelga 'ls ha cridat, ¡tots, tots han resucitat!

(Més interrupció).
 —Es inútil. Tampoch pot tocarse aquest punt. Cuba, Filipinas y París son avuy indiscutibles.
 —¡Vaya una broma! ¡Cóm se coneix que jo falto! ¿Veritat que si jo no hagués mort, tot aixó no hauria succehit?
 —No ho sé; pero la gent no ho creu pas així. Al contrari, diu que aquets lodos venen d' aquells polvos, y que tot lo que avuy passa es resultat de la política de vosté...
 —¿Aixó diuhen? ¡Contesta qu' es fals! El verdader responsable d' aquesta catástrofe es...
 (Nova interrupció y una veu que diu:
 —Conferencia terminada!
 Don Antón s' allunya del aparato y balancejant el cap va murmurant:
 —Casi casi acabaré per creure que vaig estar inspirat al anar á Santa Agueda!...
 FANTÁSTICH.

LLEGINT EPITAFIS Y COMENTANTLOS

«Jau aquí 'l cessant Masó que 's va mori á gratient per trobar colocació.
 —¡Y quin cessant més decent!

«Descansa en aquesta tomba l' anarquista Llamp Que cayga. Va mori al desfé una bomba.»
 —(No diu si era de treure ayga.)

«De resultas de un gran tech per la diada del méu Sant varen portarme aquí hont jech.»
 —¡Perque t' afartavas tant...!

«L' infelis que jau aquí fou lo licorista Artacho. ¡Planyéulo, que va mori de tant analisá 'l vi!...»
 —¡Que cosas per di un borratxo!

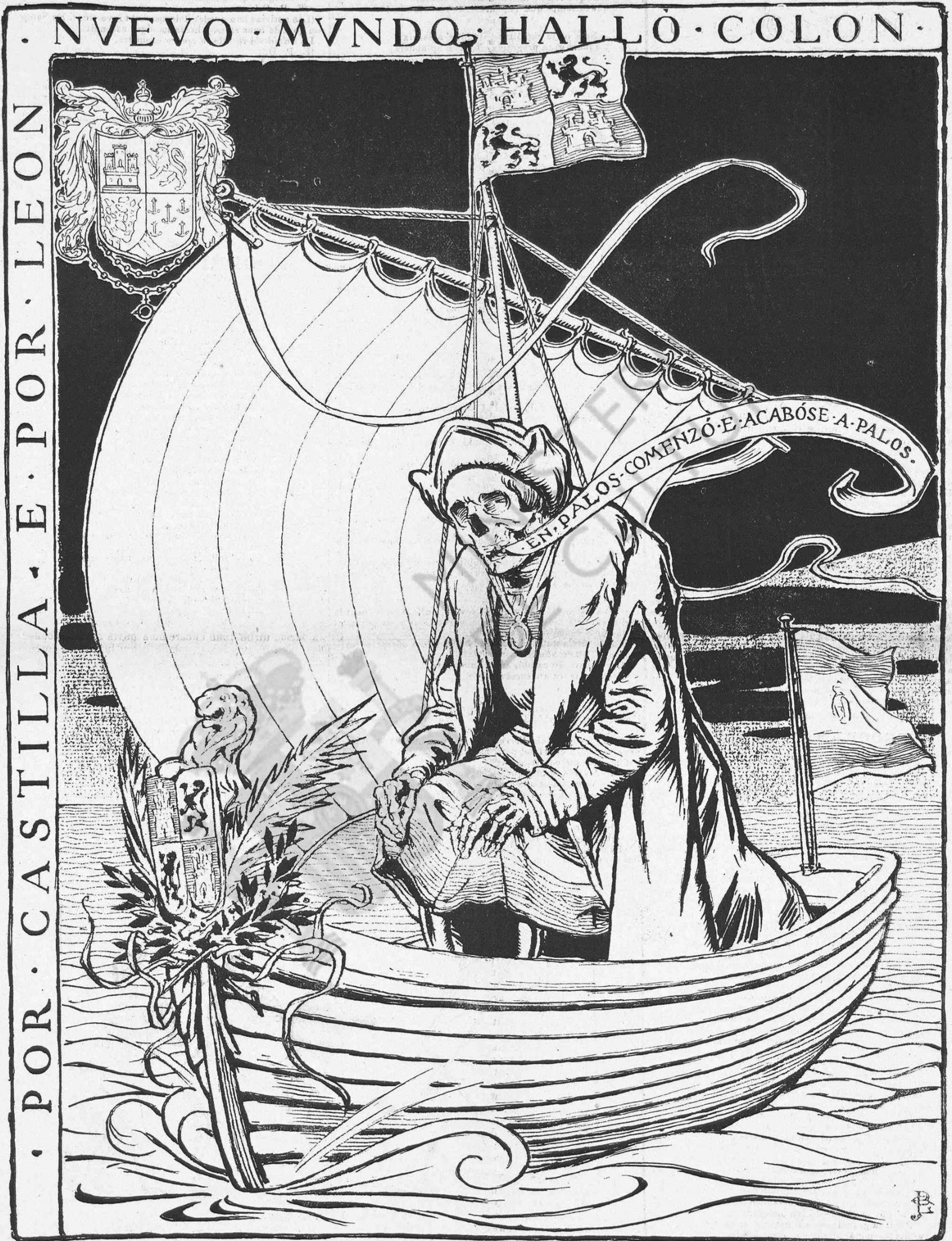
«Jo soch el joba Juan Blanch y encare hara biu seria si no agués perdut la sanch.»
 (La sanch, y la ortografía.)

«Jau aquí 'l sabi Manent. Requiescat in pace amén. ¡La Mort es trasformació perque així 'l mon se restauri ab son dols y suau petó...»
 —¡Apa, buenas, Senyor Mauri!

«Jau aquí en Francisco Llas. Va mori en sa joventut de tant estirarse 'l nas.»
 —(Aquet si que m' ha fumut; ¡Com hi ha mon no l' entench pas!)

«En Joan Ros descansa aquí, mort de un mal qu' ell creya broma: Pro fills meus, ningú pot dir: d' aquet mal no haig de morir...!»
 —¡Menos de part, si es un home!

«Jau aquí 'l ciclista Guarro atropellat per un carro. ¡Que 'l plori la gent sensata!»
 —(Será insensat qui no 'l plori, pro amigo, 'l que á ferro mata també es just que ferro mori.)

(Dibuix de J. Lluís Pellicer.)

Gloriosa tornada dels ossos de Colón á Espanya.

ufanosos del conflicte per- que está passant la Repú- blica francesa, precisa fer- los present que val mes mil voltas aquella febre, que la nostra anemia. Al cap-de- vall la febre denota excés de vida y un interés exa- gerat, si s' vol, per la co- sa pública, mentres que l' anemia porta aparelladas la debilitat, la postració, l' indiferencia y per final la mort.

El famós Sr. Ribot, un cop rellevat del càrrech de governador de Cádiz, va presentarse á n' aquella ciutat al objecte de recullir els mobles.

Lo poble, indignat, va dedicarli una manifestació bastant ruidosa que tingué de ser disolta per medi de la forsa pública.

Apuntis Don Pasqual aquest nou mérit en la se- lero l' seu parent Gamazo, puga tenirli en compte.

va fulla de serveys, perque si algun día puja al cande- lero l' seu parent Gamazo, puga tenirli en compte.

CARTAS DE FORA. —Blancafort.—L' arcalde de aquest po- ble ha fet servir la vara per lo que vostés ara van á veure. Havía vingut l' arquebisbe, y ell l' acompanyava molt cofoy, quan tot de un plegat se gira contra alguns vehins que estavan contemplant el pas de la comitiva y las empen ab ells á bas- tonadas, á causa, segons ell digué, de que s' havian cubert massa depressa. Aixís las gasta l' arcalde de Blancafort, sobre tot quan se veu al costat de un arquebisbe. Fins á cert punt als mansos els hi está molt bé per haver anat á fe l' badoch, y fins crech que n' han d' estar contents si consideran que ha- vent anat á veure l' arquebisbe, 'ls han fet cardenals.

Arenys de mar.—Aquesta vila notable, entre altres par- ticularitats per l' espléndit planté de frares y de monjas que vé criant, ha vist ab assombro l' descubrimet de un nou sistema de curar els atach nerviosos del sexo femeni. Vá aplicarlo per primera vegada un capellá á una noya de vint anys, per medi dels aspergis y després de benehir la casa, 'ls mobles, els vestits y fins las robas interiors de la malalta. Ara aques- ta está sana y aixerida com un pésol, tant que 's diu que fins ha passat á ser majordona del ensotanat, portantli 'ls seus pares la calaixera, com si s' tractés de una nuvia.—Vels' hi aquí un idill mistich molt digne de ser cantat en redolins.

PROGRAMA DE FESTA

Una oliva xiscla,—la nit s' enfosqueix; s' aixeca una llosa,—y un mort apareix; la llinterna agafa—del bon vigilant que l' cementir guarda—dormint y roncant. Va y á cada ninxo—dona tres copets, y els morts desde dintre,—malehintli els ossets, —¿Qui es que ve á turbarne—ara nostre pau?— diuhén—y ell contesta:—Lleveuvos si us plau. Y tots d' un sol brinco,—sens perdre cap ós surten y un escándol—mouhen horrorós. Quan el que 'ls cridava—los té reunits, prompte una campana—agita ab sos dits... —Silenci, esqueletos—els diu—y escoltéu, que lo meu projecte—vull que sapiguéu: Demá n es la festa—de casa, y convé celebrarla ab pompa—y esplendor, perque la dalla terrible—tant ha treballat enguany, que ben plena—d' oscaras ha quedat; gracias á las guerras—que Espanya ha tingut lo camp va aixemplantse—de la quietut. Doncas tal xaripa—s' ha de celebrar, y ara lo programa—vos vull explicar: Al despuntar l' alba—hi haurá grans repiehs al cranis dels pobres—ab ossos dels richs, ja que aquells en vida—tan van *carregar* que no 'ls ve d' un tanto—ni d' un centenar. Quan las deu ne toquin—una exposició farém de coronas—premiant la pijó; concert vindrá luego—de plors y sospirs que serán la broma—de los cementirs; aquí vindrán viudas—á plorá á l' espós, després de dars' cita,—ab un rich talós; nebots en rich cotxe—vindrán tot seguit plorant á sos oncles—que ls han enriquit. Doncas l' que plori—ab mes falsetat, aquell lo gran premi—d' honor s' ha guanyat, que tots los que creguin—de que l' altre mon no es tot una farsa,—ben tontos que son; Bolero macabra,—mes tart ballarém, pro las *pantorrillas*—las suprimirém, ja que tots honestos—per forsa hem de ser: aquí 'ls de la *Fulla*—hi fan mal paper. Per fi la gran dansa—d' honor s' armará, y tots los monárquichs—vindrán á ballá

sens que cap ne falti—de nostra Nació, que fa temps que 'ls pobres—de mort fan pudó.

No s' ou ja cap oliva,—la nit s' aclareix; y aquest gran programa—tothom aplaudeix. L' AVI RIERA.

UNA CORONA... DE PAPER

EURÁN que resultarà bonica! La formarém ab bossins de variis periódichs, que guardo apilats temps há. Jo aniré retallant las *fulletas* y vostés tindrán la bondat de guardarlas. Atenció, que agafó las estisoras. ¿Va?

«Los Estats-Units fa uns quants dias que par- lan molt de las sevas espasas. »¿Espasas ells? »Allí, de lo que hi ha abundancia es de vaynas.» (Y en efecte, l' temps ha demostrat que ahont hi ha gran abundancia de vaynas es... en un altre puesto).

«Los nort-americanos cridan y bravatejan perque veuhen que nosaltres cedím. »El día que observin que 'ls plantém cara ¡cóm cambiarán d' actitut y arriarán velas desseguida!» (La profecía s' ha cumplert. Per més informes... á Paris, en lo local ahont se reuneix la comisió de delegats espanyols y americanos).

«Mac-Kinley ha solicitat l' intervenció del papa pera evitar un rompiment. »Fransa, Russia y Alemania han fet als Estats-Units certas indicacions, que de segur els obligarán á moderar los seus im- petus. »Austria está decididament al costat nostre.» (D' aixó se 'n diu beure en bonas fonts!)

«¡Gran triunfo!... Lo vapor yanki *Paris* ha sigut capturat per la esquadra espanyola. »En las vidrieras de nostra redacció tenim exposada una fo- tografia del barco apresat.» (Y ab veure la fotografia vam haver de contentarnos. Lo de la captura ha quedat en projecte).

«Noticia gravíssima. La esquadra yanki está en aquests moments bombardejant l' Habana. »Los barcos enemichs vomitan sobre la ciutat una pluja de foch.» (Y 'ls diaris vomitan sobre l' públich una pluja de guatllas. S' ha acabat la guerra, y encare no ha caygut en l' Habana una sola bomba.)

«¡Viva Espanya! L' almirant Cervera, burlant hábilment la vigilancia dels nort-americanos, ha entrat ab la seva esquadra en la bahía de Santiago de Cuba. »Tot lo mon está admirat de la maravillosa operació reali- sada per l' ilustre marino. »Los yankis, en cambi, están anonadats. »¡Que vajin ara á treurel d' allí!»

«Un' altra victoria! Los nort-americanos han tractat de forsar l' entrada de la bahía de Santiago y han sufert un tremendo descalabro. »Lo vapor enemich *Merrymac*, lo primer que va atrevirse á penetrar en lo canal del port, ha sigut volat per un torpedo, enfonzantse immediatament.» (Pero després resultá que l' *Merrymac*, havia sigut volat ex- pressament pels nort-americanos, que no 's proposavan altra co- sa que fer lo que van fer, aixó es, obstruir l' entrada de la bahía)

«¡Día d' or! La esquadra de 'n Cervera ha sortit de Santiago de Cuba, á pesar de la vigilancia dels enemichs. »Hi ha noticias de que 'ls nostres barcos han passat ja per davant de Manzanillo.

«S' assegura que en Sampson s' ha suicidat. »¡E. P. D.!» (Las noticias han quedat dolorosamente invertidas. En Samp- son gosa de bona salut y hasta ha sigut ascendit. La *suicidada* resulta la nostra esquadra. ¡E. P. D.!»

No retallém mes: ja tenim prou fullas. Ara las llegirém y enllassarém ab cuydado, 'n formarém una corona y l' adornarém ab unas bonas cintas fetas ab tiras de aquellas célebres pissarras.

Després, perque no hi falti cap detall, escriurém en las cin- tas aquesta dedicatoria:

A LA FORMALITAT DE LA GRAN PREMPESA ROTATIVA morta ignominiosament D' UN EMPAIG DE NOTICIAS FALSAS Y ja está llesta la corona. ¿Ahont la colocarem ara? ¡Tant se val... En qualsevol lloch. Avuy á Espanya tot es cementiri.

A. MARCH.

OBRINT CLOTS

Lo sepulturer cavava y jo l' estava mirant. —Diguéme, aquesta gran fosa que obríu aquí ab tant afany ¿será per un mort de bulto? —Pel més rich que hajas vist may; pel més potent, pel més célebre de tota la humanitat. —¿Cóm se deya? ¿Voléu dirme'ho? —Nostre imperi colonial.— Acabada aquella fosa comensá á obrirne al costat un' altra també molt llarga. Jo l' continuava mirant. —Bon sepulturer, diguéme ¿y aquesta? ¿per qui será? —Per un mort que ara han de durme: per l' esperit nacional. — Llesta ja, reprengué l' eyna y cavá un xich més enllá: era, si no de las grossas, una fosa regular. —¿Y aquesta altra, á qui 's destina? —A la Hisenda del Estat.— La enllesti, doná uns quants passos y ab serenitat glacial torná comensarne un' altra. —¿També té l' mort senyalat aquesta?—vaig preguntarli: —També.

—¿No 'm podriau dar lo seu nom?

—Crech que li diuhén nostra potencia naval —

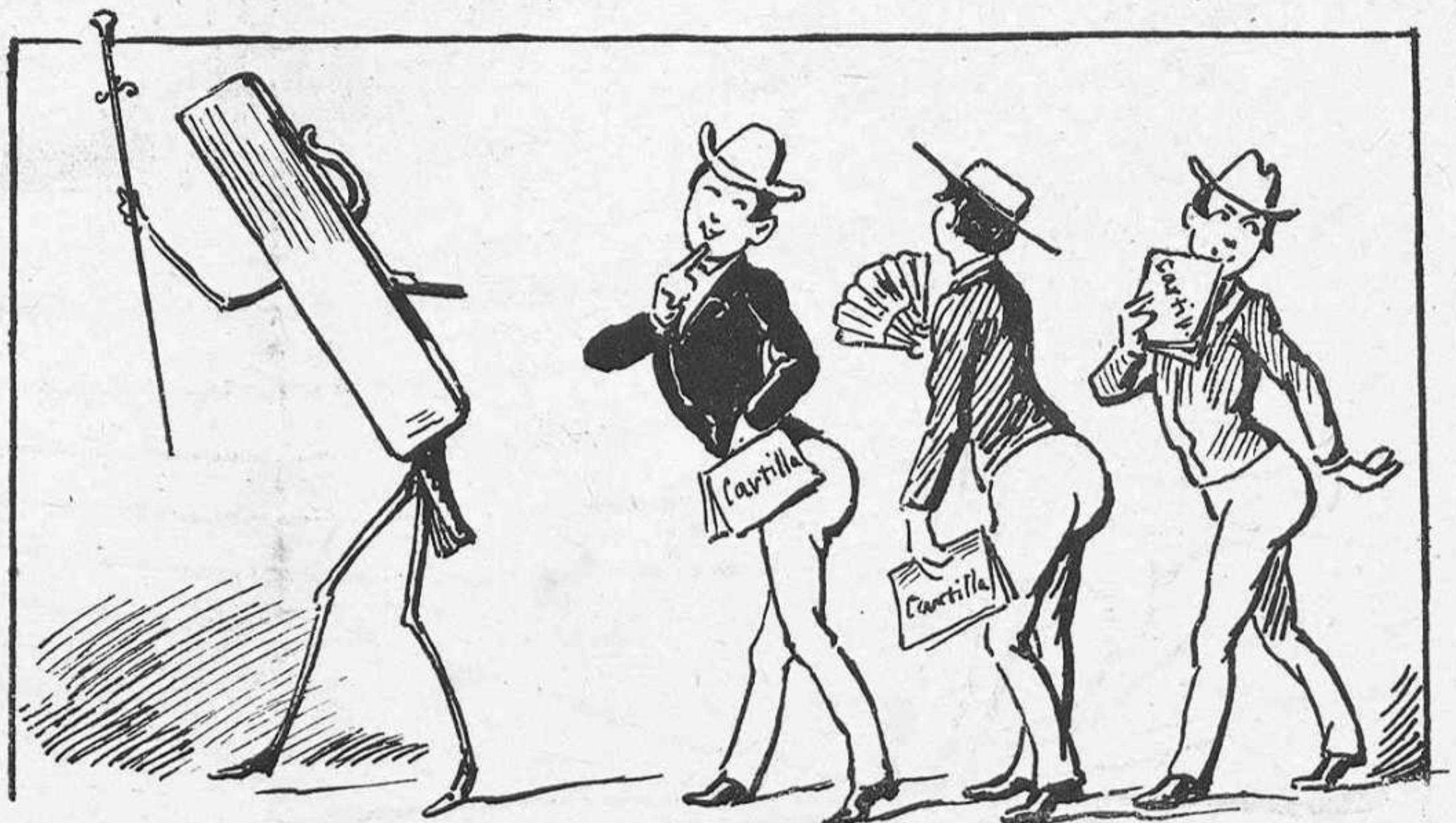
Y sempre remouent terras ab lo cávech á la má y obrint fosas y més fosas sense pendre may descans, jo l' seguia y me l' mirava y li anava preguntant:

—¿Per qué té de servi aquesta? —Per las glorias del passat. —¿Y aquest' altra que obríu ara? —Péls ensomnis de demá. —¿Y aquesta?

—Péls últims restos de la nostra dignitat. —

Obri per fi la darrera y era tan petita ¡tant! que ab prou feyna si semblava pel cadavre de un pardal.

—Bon sepulturer: de fixo que us estén equivocant.

«Ya vienen los sarasas...»

(Músico de La Marva de Cádiz)

LA PELEGRINACIÓ D' ESPANYA

De Sagunto... à can PiStraus.

Tombs tan xica y migrada,

¿qui la podrà utilitzar?

—El mort pel qual jo la guardo

—¿Qui serà?

—¿Encare no hi caus?

—No; diguéu ¿qui ha de enterrar's'hi?

—¡Nostra pobra llibertat!

—¡Qué! ¿Está mala?

—Aixís ho diuhen.

—¿Pero, aquí, en aquest espay

penséu pogaer colocaria?

—¿Per qué no?

—Si es tan escás!

—¡Fuig!... Ab la poca que 'ns queda

¿vols dir tú que no hi cabrà?

C. GUMA.

EL MISTERI DE GRACIA

OTIOM que haja passat alguna vegada pel carrer de Sant Gervasi (Gracia) de fixo que s' haurá fixat en la casa-torra que porta 'l número 24. Es un edifici original, de líneas y masses molt fantásticas, cubert exteriorment de dalt a baix de rajola de Valencia. Es obra del arquitecte Sr. Gaudi, que 'l trassá per encàrrech de D. Manuel Vicens. Vivía aquest allí ab la seva esposa D.ª Dolores Giral y una nena que s' havían afillat, procedent de Almuñécar, quan els terremotos de Andalucía. Si no recordo mal el nostre amic Sr. Mariezurrena avuy difunt, que aná á Andalucía á treure vistas fotogríficas, signé 'l encaregat de portarlos la indicadana nena, la que contarà avuy uns disset anys.

Mori fá dos ó tres anys 'l Sr. Vicens, y poch temps després la viuda ab la seva afillada abandonavan la casa, passant á habitar la rectoria de Sant Joan. Una amistat íntima els unia ab lo rector mossen Francisco Llanas, qui ja en vida del marit freqüentava molt la casa. La circumstancia de haverse 'n anat ellas á viure en la seva companyia doná pabul á tota mena de murmuracions, havent ocasionat principalment el rum-rum de que n' ha anat plé tot Barcelona, ab motiu de haver ocorregut el dijous de la senmana passada un succés desgraciat y estremadament misteriós.

Vivía en una dependencia de la casa de la Sra. Giral viuda de Vicens, al objecte de custodiarla y cuidar el jardí una familia pobre, parenta de la propietaria, y composta de marit, muller y tres criaturas. Una d' ellas no contava mes que vintidós mesos, la qual, á la tarde del indicat dia signé trobada ofegada dintre de un sortidor. Se 'n adoná 'l primer, un seu germanet de cinch anys: el pare era al treball y la mare estava rentant en un safreig situat en la mateixa finca.

Primer misteri: ¿Cóm una criatura de 22 mesos havia pogut enfilar-se per la barana del sortidor y precipitarse dintre de 'l aygua?

La mare la tragué del sortidor, demaná ausili, 's practicaren tota mena d' esforsos pera ferli expelir 'l aygua que s' havia dragat, y un metje que 'l examiná la doná per morta. Pero notá ab gran extranyesa que en certs paratjes del cos de la pobra criatura s' hi notavan senyals sospitosas que semblavan indicar que havia sigut objecte de una violació. Ne doná part al jutje, 'ls metjes forenses practicaren 'l autopsia de l' cadáver, y segons sembla confirmaren plenament las sospitas manifestadas en primer lloch pel seu comprofessor.

Segon misteri: ¿Qui era 'l infame que podia haver comés un delicte tan monstruós?

A la torre no hi havia entrat visiblement cap persona forastera: ni la mare, ni 'ls nens, per ser de la familia 's podia creure que haguessen pogut abusar de la pobra nena. ¿A qui donchs atribuir la comissió de un crim tan brutal?

La opinió vivament excitada feu recaure algunas sospitas sobre mossen Llanas: respecte á la seva vida privada se 'n contavan de verdas y de maduras, y partint del principi de que la mestressa de la torre viu en la seva companyia se sentá 'l hipótessis de qu' ell podia tenir la clau de l' edifici, entranthi y sortintne quan li convingués, de manera que se 'l senyalá lo bastant, perque 'ls tribunals de justicia procedissen á la seva detenció, la qual s' efectuá 'l diumenje.

La noticia de qu' estava detingut contribuí á aumentar mes y mes la excitació y la curiositat del públich. Se parlá, no sabém ab quin fonament de las declaracions que se suposa havia prestat; se digué, ignorém ab quins motius, qu' en ellas havia incorregut en certas contradiccions; y quan el jutje municipal de Gracia que havia comensat 'l instrucció de las diligencias, enviá junt ab ellas al detingut al jutje de primera instancia, no vá faltar qui observés que mossen Llanas no havia sigut objecte de la rigurosa comunicació, que la gravetat de la causa semblava imposar, y que s' observa en altres cassos de menos trascendencia... principalment quan el detingut no es un sacerdot.

Pero, en fi, sigan las que vulgan las visitas que vá rebre y las gestions que á favor de la comunicació vá ser possible practicar, el fet es que poch ans de terminar las 72 horas que marca la lley per elevar á presó la detenció de un ciudadá, lo

rector de Sant Joan, signé posat en llibertat per auto del jutje instructor.

No volém reproduhir els comentaris á que doná lloch aquesta mida, puig respectém sempre las decisions de la justicia. Lo que no podém admetre es 'l actitut de certs periódichs ultramontans, que 's mostran ayrats contra la opinió y contra una part de la premsa, per haverse ocupat de mossen Francisco Llanas, en la forma en que van ferho. Aquests piadosos defensors dels ensotanats, si tinguessen per ells verdader interés, haurian de aconsellarlos que portessin una vida exemplar y recatada que no pogués donar lloch may á certa clase de sospitas. Aixís, per exemple, si el rector de Sant Joan tingués á Gracia la fama de home virtuós que 'l reverent Sr. Rodó tenia á Sant Martí de Provensals, fins entre las personas mes lliures de preocupacions religiosas, ningú 'l hauria fet objecte de certa clase de sospitas. La circumstancia de fer vida comú ab la mestressa de la torre ahont ocorregué la mort de la nena, y altres particularitats que 's contan respecte á la seva conducta sacerdotal y privada, es lo que li ha valgut principalment el disgust que acaba de passar.

De totas maneras ab la llibertat del rector de Sant Joan no vá desapareixer el misteri de la mort de la pobra nena. Dimecres al vespre se suposava que una dona s' havia prestat á declarar que á fi de fer expelir 'l aygua á la criatura ofegada, li havia introduhit un embut en certas parts del cos, produhinli ab aixó las senyals que havían notat els metjes. Aquests podrán apreciar la verosimilitut de aquesta alegació, y 'l Jutje instructor podrà medir la seva certesa. Medis te suficients per aclarar 'l assumpto.

De totas maneras 'l opinió pública, vivament excitada necessita explicacions, y es de creure que no li serán negadas, á fi de que si realment hi ha hagut crim, se descubreixi y 's castigui al que resulti culpable, mentres que si 's tracta sols de un accident desgraciat, se desvaneixi definitivament la mes petita sombra de sospita.

R.

MEMENTO

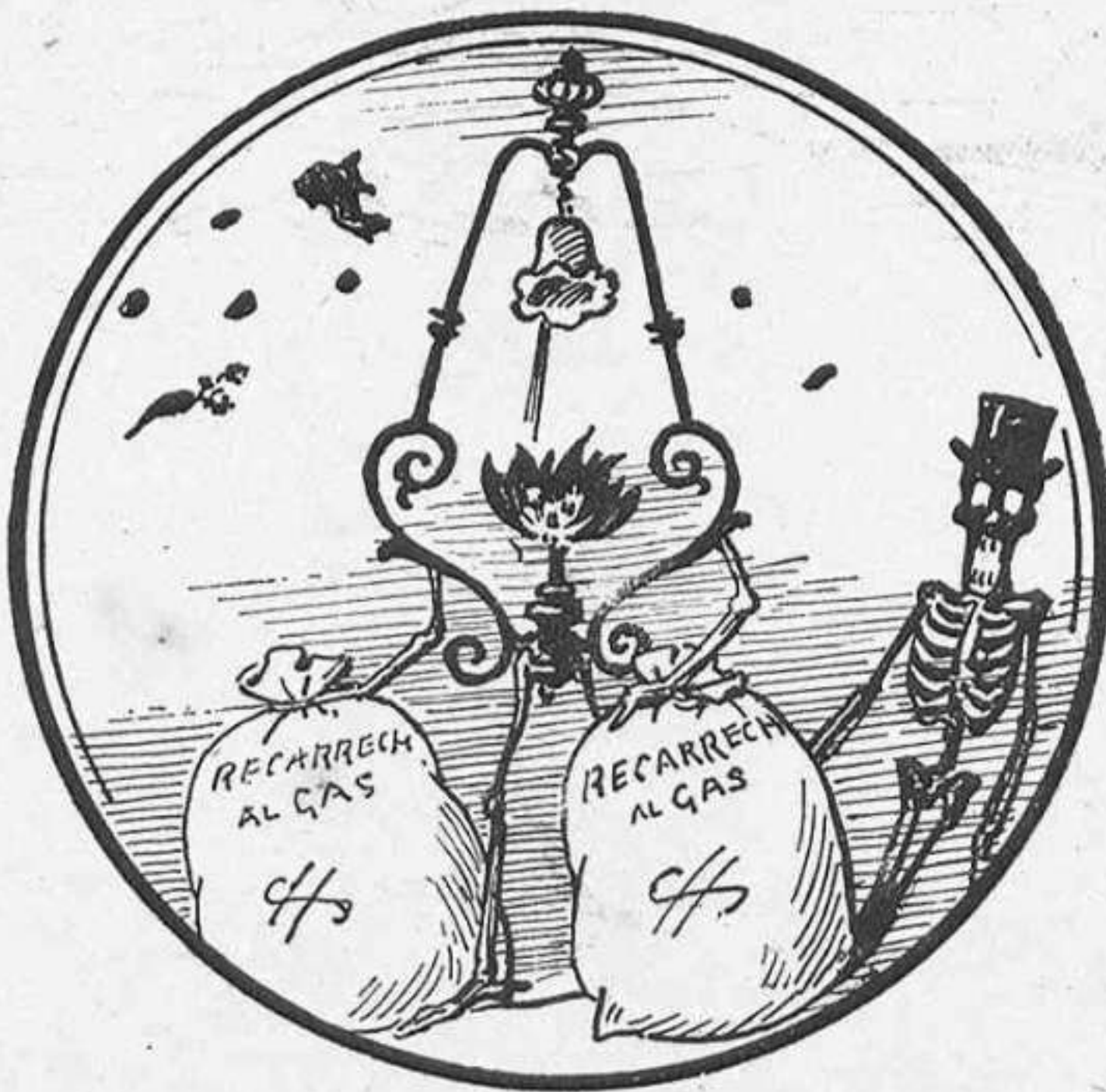
Un jorn lo Lleó d' Espanya decrepit, vell, malaltis, per qüestió d' una corona de guerra va llensá 'l crit.

Castells flotants plens de joves s' allunyavan mar endins al só de cansóns y músicas... dels que 's quedavan aquí.

Y 'ls espanyols boy borratxos (borratxos d' un fals esprit) somniavan ab la derrota d' en Goliath pel nen David.

Esperada ab ansia fera vingué la batalla al fi y ab descarnada elocuencia los fets vingueren á dir que si per una corona lluytá 'l Lleó ab tant fátich,

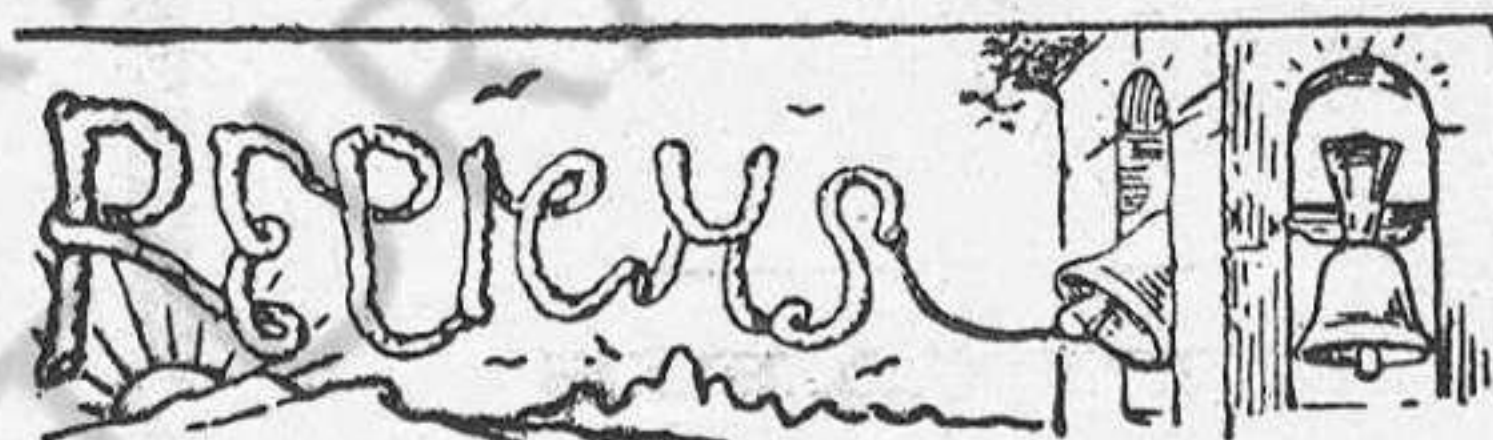
UN MORT CAR Y DOLENT

—¡Veyám si de mica en mica ens el treurém de sobre.

va sorti airós, puig que havia del tot lograt lo seu fi; no sols corona guanya va, si que també creus á mils, mes tals creus y tal corona no enlluhernan pas ab son brill; en cap testa quadraria ni lluhirian en cap pit; sols un lloch hi ha bó per ellas ¡d' Espanya 'l gran cementir!

J. TORRENOBAT.

EGIN lo que son las cosas de la vida.

El día mateix qu' era arriada de Puerto-Rico, la bandera espanyola 'ls nostres comissionats á París, barrejats ab els yankees assistían á un espléndit banquet organiat per 'l embaixada dels

Estats Units en aquella capital.

Mentres Espanya perdía una isla, els representants espanyols guanyavan un ápat.

Diguém ara ab el refrán castellá: «Los duelos con pan, son menos.»

Maneras de caure.

Se pot caure de cap y ferse un trench.

Se pot caure d' esquena y estaburnirse.

Se pot caure de costat y rompre's un bras ó bé una cama.

¿Pero creuhen vostés que son aquestas las pitjors caygudas? De cap manera.

Es molt mes sensible caure de cul. ¿No es veritat senyor Gamazo? Caure de cul es ridícul, y 'l ridícul mata.

Ha mort á Madrid 'l conde de Canga Argüelles autor principal de las denuncias contra la *Bella Chiquita*.

La famosa bailarina, en pago de la gran propaganda que 'l difunt va ferli, déu á la seva bona memoria un bon pich de dansa del ventre ben rexinxolada.

Si es agrahida com suposém, estém segurs que li dedicará y si 'l Conde de Canga Argüelles no ressucita, quedarà plenament probat qu' está ben mort.

Diu un telegrama:

«Comunican de San Sebastián que mientras se estaban practicando ejercicios de cañón, retrocedió un obús, hiriendo á tres artilleros.»

Está vist: els retrocessos sempre son funestos.

Un refran catalá que dedico als gamacistas:

«¿Qui mana á ca'n Ribot: l' amo ó el porch?»

Resposta de un gamacista poch aprensiu:

—Si van ben avinguts, el porch y l' amo.

El Sr. Baró, redactor del *Brusi* se 'n ha anat á Madrid y escriu desde allí cada correspondencia que n' hi ha per sucarhi un pa tou de nou lliuras.

No sembla sino que D. Teodoro havent acabat els turróns, vulga imitar á las vellas comares dels poblets, que quan ja no fan goig y no poden ser estimadas per ningú, 's dedican á casamenteras.

El Sr. Baró voldria realisar la boda ó 'l contuberni de 'n Polavieja ab en Silvela.

Pero, D. Teodoro, vosté que tant presúm de relligió y de moralista creu qu' encare no 'n tenim prou ab els escándols de Cádiz?

Per davant y per darrera per darrera y per davant, la situació que ara impera va camí del botavant.

Va camí del botavant per davant y per darrera, per darrera y per davant.

LA MORT APESARADA (per M. MOLINÉ.)

El partit conservador esmicolat.
El partit fusionista pulverisat.
Aquell, a causa de la mort material
de 'n Cánovas; l'últim a causa de la
mort moral de 'n Sagasta.
¡Ay Senyor! ¡Y quin aspecte de ce-
mentiri ofereix avuy la política espa-
nyola! ¡Quánta desolació!... ¡Quánta des-
composició!... ¡Y sobre tot, quants morts
per enterrar!

Diàlech entre un ex-ministre y un ex-
governador:

D. GERMÁN:—Jo desde'l ministeri de
Foment hi fet grans coses.

D. PASQUAL:—També las hi fetas jo
desde'l govern civil de Cádiz.

D. GERMÁN:—Jo hi reformat l' en-
senyansa.

D. PASQUAL:—Donchs mira, noy: jo
no hi passat de la cartilla.

Cassat al vo':

—No entench com certs homes pú-
blichs capassos de aguantar tota mena
de desastres nacionals sense inmutarse,
quan sobrevenen fets com els escándols
de Cádiz, s' alteran y s' desesperan y
perden el mon de vista. ¿Ahont tenen el
rubor aquest fulanos?

—A la cara, no.

—Donchs ahont.

—Al... dich: a la creu.

EPITAFIS

Aquí hi ha un mort insepult
y un viu entre 'ls morts ocult.
¡Ay del que al un redimir
ó al altre enterrar intenta!
El mort se diu... No 's pot dir;
y el viu: Llibertat d' Imprempta.

¡Ja tenen rahó 'ls adagis!
Jo vaig morir, per dissort,
de mi-eria: y un cop mort...
varen ferme di uns sufragis.

PEP LLAUNÉ.

Terror d' l mon algún temps,
aquí descansa un lleó,
que de vergonya morí
al ser vensut, per un porch.

Preneu exemple, mortals,
de aque-t que rey ha sigut;
cortesans ahí 'l cercavan
y avuy el cercan els cuchs.

MAGÍ CASANOVAS.

Destrossat per una bomba
reposa aquí un militar
que fent la guerra á Ultramar
trobá la pau de ultratomba.

J. CARCASSÓ.

Descansa aquí un advocat,
mori de di una vritat.

J. ZENITRÀM.

Dintre aquest ninxo mesqui
jau lo mestre Pelegrí:
en famélich desespero
se vá empassar un puntero
y no 'l vá poder pahí.

Lo doctor Pau Tallarinas
ab unas eynas molt finas
l' autopsia li practicá,
y en lo ventre'l li notá
que s' hi havian fet trenyinas.

E. SUNYÉ.

En eixa pobre llosana
pintada ab variats colors
descansen los detractors
de *La Esquella* y *La Campana*.

F. CARRERAS P.

¡Tant mateix n' hi fet una mica massa!...

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans J. Gili Torrefort, Pepet Torné, J. Tarrés, S. Hernán-
dez, Alsina de Garvots, C. G. Redembach, Lluïset de la Piga,
M. Carbó de Alsina, L. Espinet, Joan Farell, M. Bach, S. Tei-
xidor, R. Homedes M., M. Ainaud, Noy dels cantis, A. Gra-
nada R. T., J. Miralles, R. Serra, R. Pujol, D. Ferrer, Epigra-
màtic, R. Campins, J. Aubert Manent, Un Vilaseca, A. Snop-
mas, J. Bernadàs, Pau Sala y El niño lloron:—Lo que 'ns envian
aquesta setmana no fa per casa.

Ciudadans J. Zenitràm, Noy de 'n Nara, J. Carcassó, J. Jové
y Calbó, Gonnella poétich, E. Garcia, Miquetas, M. Casano-
vas, J. Miralles, Un Lampista, J. Gorina Roca, P. A. Moreno,
Antonet, y Un Aixalabrat:—Insertarém alguna cosa de lo que 'ns
envian.

Ciudadá A. del Singlot: Va bé 'l sonet y alguns epitafis, pe-
ro lo limitat del espay no 'ns ha permés insertarho en lo nú-

mero dels Morts. El diàlech el trobém poch gracios.—*Aguileta*:
La composició es enginyosa; pero l' última estrofa no l' hem
entesa.—*V. Tarrida*: Va molt bé: anira al Almanach.—*Candor*
Salomé: La composició es incorrecta, y apart de aixó dupto que
la censura hi deixés passar.—*F. Carreras P.*: Al número dels
Morts no hi va cabre.—*F. Comas*: Lo mateix li dihem.—*J. Car-*
bonell A.: Mirarém de aprofitarho.—*L. Neire*: Al rebre 'l dibuix
y 'ls versos ja teniam el número confeccionat y van quedar-se
en terra.—*J. B. Narbert*: Rebut el duplicat del quadret.—*Espi-*
not: Las composicions que 'ns remet no se sostenen.—*J. Sta-*
ramsá: Va bé.—*K. Borias W.*: El lapsus es un plagi, y mes que
plagi, apropiació.—*F. Cornet*: No van prou bé.—*E. Suné*: La
idea del article ja que no la forma es molt aprofitable. Dels
versos ni l' idea ni la forma.—*J. Miralles*: No 'ns fa l pes.—*A.*
Carrasca Gayan: Es hastima que las sevas composicions sigan
tan descuidadas.—*C. Père*: Es fluixa.—*Jumera*: Examinarém
las carteras desitjosos de complaire'l a la primera ocasió: l'
article per l' Almanach podria tenir una mica mes de punta.
—*J. Oliva B.*: La composició no diu gran cosa de nou: veurém
si li podém fer puesto: per l' altre Almanach encare hi es a
temps.—*Escolar*: El género intim si no 's troban pensaments

de alguna forsa y formas novas, acaba per ferse fastidios.—
Lluïset de la Piga: Es fluix.—*J. Puig Cassanyas*: La composició
la trobém bon xich fosca, sens dupte perque al escriurela no
la sentia com altras degudas a la seva ploma.—*J. Munté F.*: No
'ns fa 'l pes.—*Berga y Boda*: Te l' article detalls bonichs; pe-
ro en conjunt resulta una mica extrany. Es una mica alambi-
cat que una noya estiga gelosa... de la lluna.—*R. Lluís P.*: No
ho podém aprofitar, perque de dolent ho es, pero de veras.

**Lo present número ha passat per la
censura de la autoritat militar.**

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 33.—Barcelona.